

VERSLAG DERDE ARENABIJEENKOMST VAN DE STRAAT

Op 26 juni 2014 werd in het Euroborg stadion van FC Groningen de derde regionale arenabijeenkomst georganiseerd vanuit het programma Van de Straat (www.vdstraat.com).

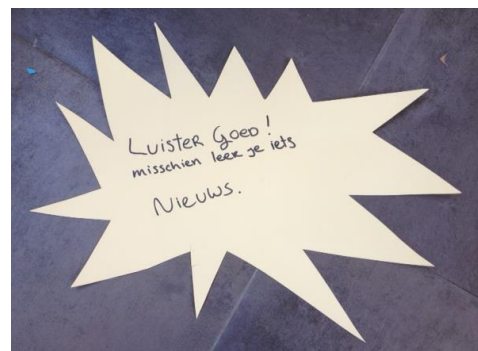

Bijna 30 mensen uit de regio Groningen en Friesland waren aanwezig om zich te buigen over de volgende vragen: *hoe en welke doorbraken zijn te realiseren rondom de situatie van de jongeren? En kunnen we een concrete doorbraak formuleren op het gebied van 'onderwijs op maat'?*

Voortbouwen op uitkomsten landelijke bijeenkomst

We begonnen de middag met een terugkoppeling van de landelijke bijeenkomst van 23 april in Den Haag. Tijdens deze bijeenkomst zijn de volgende thema's geïdentificeerd:

1. Gerichte vragen stellen aan bestuur en overheden: maak je vragen aan gemeenten, ministeries en (lokale) politici en ambtenaren concreet. Doe je dat niet dan is de kans groot dat men de urgentie van de problematiek erkent, maar geen handelingsperspectief heeft of de verantwoordelijkheid afschuift.
2. Brede maatschappelijke verantwoordelijkheid: hierbij gaat het om het steeds terugkerende punt van verkokering. Hoe kunnen we sectoren en domeinen beter op elkaar laten aansluiten om zo de integraliteit in het sociale domein te bevorderen? Maar ook: hoe kan de gezamenlijke maatschappelijke verantwoordelijkheid worden vergroot door in te spelen op personen en organisaties buiten het sociale domein?

3. Het systeem ben jezelf: de neiging is groot om 'het systeem' (wet- en regelgeving, politiek, bureaucratie, etc.) de 'schuld' te geven. Daarmee wordt het probleem en de oplossing veelal buiten de persoon in kwestie geplaatst. Dit terwijl het systeem met de huidige structuren, cultuur en werkwijzen in ons allen aanwezig is. We moeten onszelf een spiegel durven voor te houden.
4. Lijst met urgente oproepen / innovatieve doorbraken in de volgende categorieën:

- Betere overgang 18- en 18+ jaar als jongeren uit de jeugdzorg komen: eigen regie over begeleiding en vertrouwen in de uitvoering
- Onderwijs en sociale bagage: hoe kun je met problemen waaronder de schuldenproblematiek of een strafblad toch een opleiding volgen?
- Onderwijs op maat: betere aansluiting op regulier onderwijs door maatwerk, modulair onderwijs en een aangepast tempo om zo leven op orde te kunnen brengen.
- Een thuis. En dan...: het oppakken van je leven, nadat je weer onderdak hebt.

Meer informatie over de uitkomsten van de landelijke bijeenkomst zijn [hier](#) te lezen.

Hoe grip te krijgen op doorbraken?

Vervolgens hebben we geprobeerd meer grip te krijgen op waar de 'innovatie' zou kunnen zitten, waarbij onderstaande figuur is gepresenteerd.

1. Binnen de opvang: hier kan het gaan om nieuwe concepten zoals 'housing first', 'social parenting', 'family by family' of buddy-concepten (zoals de inzet van ervaringsdeskundigen).
2. Jongeren en hun sociale netwerk centraal: hier kan het gaan om eigen regie van de jongere om zijn/haar eigen traject vorm te geven, talentontwikkeling centraal stellen in trajecten en inzetten op sociale netwerken en familie rondom deze jongeren.
3. Preventie: betere aansluiting bij jeugdzorg-trajecten en het voorkomen van omvangrijke schulden of middelengebruik.
4. Nazorg: invulling geven aan nazorg 18+, maar ook meer en passende trajecten onderwijs en werk.
5. Interactievelden: hierbij gaat het om de notie dat de opvangsector niet in een vacuüm opereert, maar interacteert met aangrenzende velden als zorg, onderwijs, huisvesting, krediet, arbeid, privé, etc.

Veelal wordt innovatie gezocht in de punten 1 en 2. De uitdaging is echter om dit gehele spectrum in ogenschouw te nemen, wanneer we het hebben over innovatie. Het gaat om de *leeflijn* van de jongere die leeft in het heden, maar ook zijn/haar eigen sociale bagage uit het verleden bij zich draagt en tegelijkertijd aan een duurzame toekomst wil bouwen. Bovenstaande figuur probeert die verschillende categorieën van innovatie inzichtelijk te maken, waarbij deze levenslijn van de jongere centraal staat. Het gaat er dan ook om, om het perspectief van de opvang op te rekken en de interactie te omarmen ('voorbij de opvang'). De opvang- en jeugdzorgsector is van oudsher reactief en zolang die in zichzelf gekeerd blijft, is deze uiterst kwetsbaar. De innovatie zit (historisch gezien) met name in de vermaatschappelijking van de problematiek. Daarbij gaat het om preventie én om nazorg, alsmede om de cruciale link met bijvoorbeeld onderwijs, werk en sociale steunsystemen.

Statements van de jongeren

Tijdens de bijeenkomst heeft een deel van de jongeren een statement gemaakt over een aantal zaken waar zij tegenaan (blijven) lopen. Laura, Geoffrey, Stephanie, Houda, Rachid en Kevin spraken in scherpe bewoordingen over de willekeur in persoonlijke begeleidingstrajecten, de constante druk en belemmering van schulden, de moeizame aansluiting bij het reguliere onderwijs en financiële perikelen (bijv. geen geld voor OV om studie te volgen). Ook gaven zij aan moeite te hebben om steeds weer hun verhaal te vertellen. De constante herhaling maakt het des te frustrerend en - zoals in de eerste sessie naar voren kwam – zorgt ervoor dat ze gedwongen worden in het verleden te leven. Vandaar ook de hartenkreet: "maak je woorden waar". Aan het einde van de bijeenkomst werden certificaten uitgereikt aan de jongeren voor hun actieve deelname. De verhalen van de jongeren blijven het uitgangspunt voor Van de Straat. Het is zaak om deze persoonlijke verhalen op te schalen, want er zijn nog veel meer jongeren die hier tegenaan lopen.

Topsport-onderwijs als doorbraak?

Een van de uitdagingen voor Van de Straat is hoe de kloof met het onderwijs kan worden beslecht. Uit de landelijke bijeenkomst werd de volgende oproep gedaan:

“Het concept van topsportonderwijs uitwerken voor de jongeren. Van de straat zijn = echte topsport!”

Tijdens de bijeenkomst heeft de metafoor met het topsport-onderwijs centraal gestaan en hebben we ons de gevraagd gesteld: kan deze metafoor een doorbraak vormen om de kloof te beslechten?

Vanwege het thema topsport was de locatie van de dag het Euroborg stadion van FC Groningen. En ter inspiratie vertelde Mick Duzink (manager maatschappelijke projecten bij FC Groningen) hoe de voetbalclub jonge topsporters onderwijs laat volgen. Onderwijs op maat leek ineens vanzelfsprekend en met het grootste gemak geregeld te kunnen worden. De juiste partners vinden bleek een cruciale factor. Ook al was er ontzettend veel werk verzet om zover te komen, bleek het uiteindelijk zeker mogelijk om voor ‘uitzonderingsgevallen’ iets te regelen. De vraag is dan ook: als het voor deze jongeren wel lukt, waarom dan niet voor de jongeren binnen Van de Straat? Regels zijn regels, wordt soms gezegd, maar blijkbaar gelden ze voor sommigen toch niet, aldus een van de aanwezigen.

Het bleek een treffende vergelijking volgens de aanwezigen. Juist omdat het hier ook gaat om een groep die niet in hokjes te passen is.

Topsport gaat over excellentie, over het talent en uitblinken. Ook de vergelijking met maatwerk was snel gelegd (bijv. eigen tempo, modulair) en de geboden ondersteuning middels persoonlijke coaching, peers en buddy's binnen topsportonderwijs. Wel werden er enkele kanttekeningen geplaatst: slechts een heel kleine groep komt in aanmerking voor topsport-onderwijs (op basis van indicatie) en heel veel jongeren redden het ook niet als topsporter. Excellente motivatie van de jongeren (motivatiecontracten worden met de jonge sporters afgesloten) vraagt ook wat van de jongeren zelf.

Vervolgens hebben de aanwezigen gekeken hoe dit topsportonderwijs te realiseren is?

- Onderwijs op maat → vraagt bijv. iets van het onderwijssysteem
- Diploma halen → vraagt bijv. iets van de jongere qua inzet en motivatie
- Directe financiering → vraagt bijv. iets van ministerie / kredietbank / partners
- Coördinatie → vraagt bijv. iets van rol van overheid/gemeente/onzelf
- Maatschappij → vraagt iets van je eigen rol in het systeem
- Selectie van partijen? Wie, wat, waar en hoe?

Uitkomsten werksessie

Dit soort vragen zijn verkend in twee werksessies. Met als uitgangspunt dat we de problemen oplossen die door de jongeren in de presentaties zijn aangedragen. Dat varieert van kunnen beginnen aan scholing, de noodzaak van een betaalde baan, sanering van de schulden, het verkrijgen van het nodige studiemateriaal, huisvesting, de kans een zaak te beginnen (ooit), muziek maken, etc. etc.

“De Johan Cruyff University is een ‘leerroute op maat’, waarbij **jouw sportcarrière centraal staat**. Dankzij het unieke onderwijsconcept is het mogelijk om je **zelfstudietijd naar eigen inzicht te combineren met je sport**. Net als in de sport **sta je er niet alleen voor**. Je kunt rekenen op maximale **ondersteuning** van het Johan Cruyff Team. Zij helpen je om je ambities op het gebied van sport, studie én **persoonlijke ontwikkeling** te verwezenlijken. Bovendien ben je op de JCU met **topsporters onder elkaar**: niet alleen je studiegenoten, ook de medewerkers hebben een topsportachtergrond. Grote kans dat je je thuis voelt” (<http://www.hva.nl/opleiding/voltijd/johan-cruyff-university/>)

Na **intensief contact** met NOC*NSF en met de toenmalige **ministeries** van Onderwijs en Wetenschappen en van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, werden de **gevraagde en benodigde afwijkingen ten aanzien van lestabellen, examenregelingen, vrijstellingen, etc.** verleend en mochten in totaal tien scholen een LOOT-licentie ontvangen. (<http://www.stichtingloot.nl>)

De verhalen van de jongeren leiden ons langs alle mogelijkheden die er wel zijn. Het gaat om het mogelijk maken van uitzonderingen.

De gemeente kan zorgdragen voor inkomen, als de werkgever wel werk heeft, maar niet een inkomen kan garanderen (werken en school met behoud van uitkering). De school kan leerlingen altijd plaatsen, ook als studieresultaten even uitblijven en financiering niet gegarandeerd is. Scholen zouden zelfs apart gewaardeerd kunnen worden al zij bepaalde jongeren in hun opleidingen opnemen en voor hen specifieke trajecten inrichten die ook iets langer duren dan de voorgeschreven (bonuspunten behalen). Voor deze categorie jongeren zou bijvoorbeeld een extra schakeljaar mogelijk moeten zijn om weer te wennen aan structuur en ritme. Hiermee wordt de totale studieduur dus verlengd in plaats van bekort.

We praten dus over het maken van uitzonderingen voor jongeren waar regels in de weg zitten. We passen niet de regels aan, maar staan toe en waarderen zelfs als deze uitzonderingen worden gemaakt.

Hieronder de uitkomsten:

	Inhoudelijk	Organisatorisch
Wat? <i>Wat is het eigenlijk? Hoe dit idee te verwoorden?</i>	Een aangepast schooltraject Leven op orde brengen voor onderwijs aan bijzondere jongeren a. Hoe komen ze erop b. Hoe blijven ze op school Een totaalpakket aanbieden: 'all inclusive'. Loop je ergens tegenaan, geen inkomen, geen reiskostenvergoeding, we gaan het met jullie regelen. Je mag er langer over doen. Ondertussen ga je naar school. Motivatietraject afspreken, net als bij de topsporters. Persoonlijke motivatie is essentieel. Het is in basis hetzelfde als bij het topsportconcept.	Persoonlijk coachingstraject is essentieel. Een verbinder, net als bij FC Groningen die meekijkt hoe het persoonlijk met de jongere is, hoe het op school is, op z'n leven op orde is en daarbinnen schakelt. Bv. een radar uitvoering. Maatjes (vrijwillig, gepensioneerden, studenten) Komen tot een plan.
Wie? <i>Voor wie is het? Wie moet erbij betrokken worden? Wat is daarin je eigen rol?</i>	Noorderpoort heeft zich opgeworpen als partner, ism Friesland collega/de school als werkplaats Partijen: UWV, Sociale Dienst, Werkpro, Kredietbank, onderwijsraad en inspectie, ministeries (Sociale zaken, OCW, etc.), het bedrijfsleven, gemeente, schuldeisers (want schulden onhold), de scholen (willen wel en niet), incassobureaus, MBO-raad	De co-creatie uitwerken met de potentiële partners: wie doet er mee, wie doet wat, lokale trekker. Soort horzel-team of rebellenteam moet het gaan uitwerken en in de praktijk brengen
Waar? <i>Wordt het ondergebracht bij een school? Voor welke regio/gemeenten/steden/wijken is het?</i>	Friesland en Groningen	Op koffie bij de twee gemeenten, bijv. een wethouder/burgemeester: doe je mee?
Hoe? <i>Welke voorwaarden gelden er? Hoe wordt het gecoördineerd/georganiseerd? Denk aan selectiecriteria (wanneer wel/niet)?</i>	Met prominente Nederlanders Met twee gemeenten die het met ons willen gaan doen en regelen . Kapitaliseren, bijv. met zorgverzekeraars. Wat is het verdienmodel? MKBA Lobbyen blijven aanjagen	VDS regelt bonuspunten voor ROC's die de nek uitsteken voor deze groep jongeren. Geen afrekening, maar waardering en bij succesvolle trajecten met een diploma voor deze jongeren een beloning!

	Inhoudelijk	Organisatorisch
	Ook stages koppelen aan onderwijs	
Wanneer? <i>Hoe lang duurt een opleiding? Hoe lang duurt het opzetten van dit experiment? Wanneer moet het van start gaan?</i>		Zomerperiode opstellen van plan Vanaf september start uitvoering en in gesprek met lokale partners.
Overige opmerkingen	De willekeur ook meenemen in de uitwerking. Verschil in kwaliteit en betrokkenheid van de consulent Het begint met kansen krijgen. Als jongere staat je altijd 1-0 achter.	Jongeren worden vaak ook belemmerd door (psychische/meervoudige) gezondheid Rolmodellen voor deze groep die onderwijs wil volgen (bv. kok bij Johnnie Boer) Studie keuze wel/niet belangrijk? Wie doet nog werk na 15 jaar binnen het vakgebied waarvoor diegene gestudeerd heeft?

Over de strategie werden de volgende opmerkingen gemaakt:

- Het is noodzakelijk om op 2 parallelle sporen te werken: in het Noorden aan de slag en een landelijke lobby en discussie. Door het al doende leren, kunnen deze sporen elkaar voeden en versterken.
- Er is regelvrije ruimte nodig, dus aanpassing in wet- en regelgeving. Vanuit deze pilot kun je erachter komen wat je precies nodig hebt. Daarmee kun je expliciet maken bij bijv. ministeries wat je nodig hebt en hoe die regelvrije ruimte eruit ziet (op het vlak van wet- en regelgeving voor jongeren die niet in de hokjes passen).
- "Beïnvloedend werken": scholen hebben door criteria en afrekenmechanismen geen flexibiliteit en daardoor gaan veel initiatieven ten onder. Veel van de initiatieven voldoen namelijk niet aan de formele eisen en inspectie. Daardoor zijn initiatieven vaak kortstondig en vinden ze geïsoleerd plaats binnen de school. Dat is een valkuil, want die school wordt er namelijk wel op afgerekend. Wellicht werken met bonuspunten die scholen kunnen verdienen en daarmee een positieve waardering ontvangen (pos. imago)?
- Het begint met vertrouwen in dit plan vanuit de overheid, door de gemeenten.
- Er zijn ook harde euro's nodig. Bijvoorbeeld hoe om te gaan met schulden? Wellicht inzet van stages om schulden af te lossen?
- Ontstijgen van de persoonlijke verhalen. Er zijn veel verschillende persoonlijke verhalen. De verbinding blijven leggen met de structurele problemen van een grote groep jongeren in een kwetsbare positie. En daarop inzetten.

Hoe nu verder?

Op parallel sporen werken: landelijke lobby, agendasetting en discussie en in het Noorden concreet aan de slag. Deze sporen voeden en versterken elkaar en we hopen zo die randvoorwaarden te creëren die het Noorden nodig heeft om voor deze jongeren door te kunnen pakken.

De projectleiding van de Straat gaat gedurende de zomerperiode aan de slag met een algemeen plan van aanpak. Daarbinnen zoomen we in op de praktische uitwerking van het topsportonderwijs-concept en het praktijkexperiment 18-/18+ in opdracht van VWS. Met deze 2 praktijkexperimenten willen we starten in het

Noorden. De projectleiding zal met een aantal van de aanwezigen en andere betrokkenen in het Noorden contact zoeken in het proces om te komen tot een definitief plan van aanpak.

Vragen, opmerkingen, reacties of andere feedback?

Neem dan contact op met de projectleiding: Hella Masuger (h.masuger@zwerfjongeren.nl of 06-44490221) en Marleen van der Kolk (m.kolk@zwerfjongeren.nl of 06-30720138).